

Obrim la porta a les coses imprevistes

Estar perdut significa ser totalment present

Rebecca Solnit explora les diverses maneres que tenim de perdre'ns, tant físicament com mentalment, el poder espiritual del vagareig en la natura i el valor inestimable de gosar endinsar-nos en allò que ens és desconegut. I ho fa a *Sobre l'art de perdre's* (<https://www.angleeditorial.com/sobre-art-de-perdres-822>) que, publicat per Angle Editorial i traduït per Josep Alemany, arribarà a les llibreries el dimecres 14 d'octubre. Us convidem a llegir un fragment d'aquest llibre que ens xiuxiueja una idea prou important: a vegades cal perdre'ns per trobar alguna cosa que no sabíem que existia i que necessitàvem.

Foto: Catorze

Deixa la porta oberta a l'inconegut, la porta que dona a la foscor, d'on venen les coses més importants. Tu també has vingut d'allà i hi tornaràs. Fa tres anys, quan donava classe en un taller a les muntanyes Rocalloses, una alumna va citar una frase que, segons ella, era del filòsof presocràtic Menó: «Com et posaràs a buscar allò que desconeixes i sense saber res de la seva naturalesa?». La vaig copiar i d'ençà de llavors la tinc sempre present. Aquella alumna feia grans fotos transparents de nedadors sota l'aigua i les penjava del sostre perquè la llum les travessés.

Així, si caminaves entre elles, les ombres dels nedadors es desplaçaven pel teu cos en un espai que semblava aquàtic i misteriós. La pregunta que va portar l'alumna planteja, a parer meu, qüestions essencials de la vida. Les coses que desitgem són transformadores i no sabem, o bé tan sols ens pensem que sabem, el que hi ha a l'altra banda de la transformació. L'amor, la saviesa, la gràcia, la inspiració: com ens podem posar a buscar coses que, en certa manera, desplacen les fronteres del jo cap a territoris desconeguts i ens converteixen en altres persones?

Evidentment, els artistes de tota mena es dediquen a buscar l'inconegut, la idea, la forma i la narració que encara no ha arribat. La feina dels artistes consisteix a obrir portes i invitar a entrar les profecies, el que és desconegut i el que és estrany, d'on provenen les seves obres, encara que la seva arribada marqui l'inici del procés, llarg i disciplinat, per fer-se seu tot això. També els científics, com va remarcar una vegada J. Robert Oppenheimer, «viuen sempre ?al caire del misteri?, a la frontera de l'inconegut». Ells, però, transformen l'inconegut en conegut, ho capturen com pescadors; els artistes, en canvi, ens endinsen en aquest mar fosc.

Edgar Allan Poe va afirmar: «L'experiència, en l'àmbit de les descobertes filosòfiques, ens ensenya que, en aquesta mena de descobertes, hem de calcular sobretot el que és imprevisit». Poe juxtaposa expressament el mot «calcular», que implica comptar fets o quantitats objectives, amb «el que és imprevisit», que no es pot mesurar ni comptar, sinó només esperar. Com calculem el que és imprevisit? Sembla l'art de reconèixer la importància de les coses imprevisites, de no perdre l'equilibri enmig de les sorpreses, de col·laborar amb l'atzar, d'admetre que al món hi ha alguns misteris essencials i, per tant, un límit als càlculs, als plans, al control. Calcular les coses imprevisites potser és, precisament, l'operació paradoxal que la vida més ens demana que fem.

Una nit famosa, en ple hivern del 1817, el poeta John Keats, mentre tornava caminant a casa seva, enraonava amb uns amics «i dins el meu cervell van encaixar unes quantes coses i de sobte vaig saber quina és la qualitat que contribueix a formar un home de mèrit, especialment en literatura [...]. Em refereixo a la capacitat negativa, és a dir, quan un home és capaç de viure immers en incerteses, misteris i dubtes sense estar impacient per descobrir-ne les causes ni els fets». És una idea que apareix de tant en tant, d'una manera o d'una altra, com els llocs qualificats de «terra incognita» als mapes antics.

«No trobar el camí a la ciutat pot ser una experiència poc interessant i banal. Demana ignorància, res més ?diu el filòsof i assagista del segle XX Walter Benjamin?. Però perdre's a la ciutat, com un es perd al bosc, demana una educació molt diferent.» Perdre'ns: una rendició voluptuosa, perduts entre els nostres braços, perduts per al món, tan immersos en el que és present que els seus entorns s'esvaeixen. Segons la concepció de Benjamin, estar perdut significa ser totalment present, i ser totalment present significa ser capaç de viure immers en incerteses i misteris. I no quedem perduts, sinó que ens perdem, cosa que implica que es tracta d'una decisió conscient, d'una rendició voluntària, un estat psíquic que s'aconsegueix per mitjà de la geografia.

Allò que desconeixem del tot acostuma a ser el que necessitem trobar, i per trobar-ho cal perdre's. El mot *lost*, «perdut», ve del nòrdic antic *los*, que significa la desbandada d'un exèrcit, origen que evoca soldats que trenquen la formació per tornar a casa, una treva amb el món. El que avui dia em preocupa és que moltes persones no fugen mai en desbandada del seu exèrcit, no van mai més enllà del que coneixen. La publicitat, les notícies alarmistes, la tècnica, el ritme de vida frenètic i la concepció de l'espai públic i privat conspiren perquè les coses siguin així. Un article recent sobre el retorn d'animals salvatges als barris residencials dels afores de les ciutats descrivia jardins nevats on abunden les petjades d'animals, mentre que les dels nens brillen per la seva absència. Per als animals, aquells barris són un paisatge abandonat per on vagaregen tranquil·lament. Els nens, en canvi, no s'hi passegen gairebé mai, ni pels indrets més segurs. A causa de la por que tenen els seus pares de les coses esgarrifoses que podrien passar (i que passen, però ben poques vegades), es veuen privats de les coses meravelloses que passen contínuament. En el meu cas, vagarejar durant la infantesa va ser el que em va permetre adquirir independència, sentit de l'orientació i de l'aventura, imaginació, ganes d'explorar i la capacitat de perdre'm una mica i després trobar el camí de tornada. Em pregunto quines seran les conseqüències de posar

aquesta generació en detenció domiciliària.

V?deo: https://www.youtube.com/watch?v=qGTTN_h32HM

EL FIL D'ARIADNA

Sobre l'art de perdre's

Una guia per vagarejar
en cos i esperit

Rebecca Solnit

Traducció de Josep Alemany

 Angle Editorial

Sobre l'art de perdre <https://www.angleeditorial.com/sobre-art-de-perdes> 822

Títol original: *A Field Guide to Getting Lost*

© 2005 Rebecca Solnit

© 2020 Josep Alemany Castells, per la traducció

© 9 Grup Editorial, per l'edició